

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ЧЕРНЯХОВСЬКОГО**

**ВІСНИК
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ОБОРОНИ
УКРАЇНИ**

1 (49) / 2018

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Рекомендовано
до друку вченою радою Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського
Протокол № 6 від 30 квітня 2018 р.

Київ – 2018

Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – К.: НУОУ, 2018. – Вип. 1 (49). – 180 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Алещенко В. І. – доктор психологічних наук СНС;
Воляннюк Н. Ю. – доктор психологічних наук, професор;
Барко В. І. – доктор психологічних наук, професор;
Корольчук М. С. – доктор психологічних наук, професор;
Ложкин Г. Н. – доктор психологічних наук, професор;
Осьодло В. І. – доктор психологічних наук, професор;
Сафін О. Д. – доктор психологічних наук, професор;
Стасюк В. В. – доктор психологічних наук, професор;
Тополов Є. В. – доктор психологічних наук;
Вітченко А. О. – доктор педагогічних наук, професор;
Кучерявий А. О. – доктор педагогічних наук, доцент;
Свистун В. І. – доктор педагогічних наук, професор;
Ягупов В. В. – доктор педагогічних наук, професор;
Сидоров С. В. – доктор історичних наук, доцент;
Шемаєв В. М. – доктор військових наук, професор;
Семон Б. Й. – доктор технічних наук, професор;
Богайчук В. Ж. – кандидат політичних наук, доцент;
Мулява В. Д. – кандидат філософських наук, доцент;
Пашинський В. Й. – кандидат юридичних наук, доцент;

РЕДАКЦІЯ:

Редактор – **Стасюк В. В.**, доктор психологічних наук, професор
Відповідальний секретар – **Богайчук В. Ж.**, кандидат політичних наук, доцент

Засновник – Національний університету оборони України

Виходить 6 разів на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію збірника КВ № 16922-5692 ПР від 15. 07. 2010 р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 22.12.2016 № 1604 збірник “Вісник Національного університету оборони України” визнано фаховим виданням у галузі психологічних наук.

Вид видання – збірник наукових праць

Сфера розповсюдження – загальнодержавна

Адреса редакції:

Київ-049, Повітрофлотський проспект, 28

Телефон для довідок: 271-06-23, 271-06-29

e-mail: vesniknuou.esy.es

© Вісник Національного університету оборони України

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського – 2018

ЗМІСТ

Питання психології

<i>Барко В. І., Кирієнко Л. А., Барко В. В.</i> Шляхи вдосконалення психологічного забезпечення кадрового менеджменту в Національній поліції України.....	5
<i>Березовська Л. І.</i> Життєздатність як основа конкурентоздатності в професійній діяльності: соціально-психологічні аспекти.....	13
<i>Вахоцька І. О.</i> Відновлення психічної стійкості комбатантів як важлива умова збереження їхнього психічного здоров'я.....	20
<i>Данилевич Л. А.</i> Про залежність системи мотивів учіння майбутніх психологів від активних форм психолого-педагогічного впливу викладача.....	26
<i>Діхтяренко С. Ю.</i> Мотиви досягнення успіху та уникнення невдачу навчальній діяльності студентів-психологів.....	32
<i>Карпюк Ю. Я.</i> Психологічна готовність фахівця до діяльності в умовах ведення бойових дій.....	38
<i>Колесніченко О. С., Семенко Є. Ю.</i> Модель формування стійкості військовослужбовця до психологічної травматизації бойовим досвідом.....	43
<i>Костю С. Й., Митрюк В. Ю.</i> Специфіка підготовки молоді до шлюбу та сімейного життя	50
<i>Литвинчук Л. М., Каськов І. В.</i> Психологічна допомога особам, з хімічною залежністю на різних фазах емоційного переживання в процесі реабілітації.....	60
<i>Олійник В. В.</i> Внутрішньоособистісний конфлікт у студентів: сучасне осмислення.....	68
<i>П'янківська Л. В.</i> Особливості прояву синдрому "емоційного вигорання" у курсантів...	74
<i>Ралко А. І.</i> Оцінка ключових якостей аудитора.....	83
<i>Стрїха С. В.</i> Визначення важливих індивідуально-психологічних рис майбутніх офіцерів-психологів пенітенціарних установ України.....	89
<i>Теслик Н. М., Коляда Н. В.</i> Агресивність у структурі особистісних компетентностей патрульних поліцейських у період первинної підготовки.....	95
<i>Фомич М. В.</i> Теоретичні концепції психічного здоров'я особистості в психологічній науці..	103
<i>Фурс О. Й.</i> Результати впливу здатності до саморегуляції майбутніх фахівців екстремальних видів діяльності на успішність їх фахової підготовки.....	110
<i>Хлонь О. М.</i> Проблеми редакційно-видавничої діяльності ВНЗ МВС із врахуванням мотиваційного фактору в контексті сьогодення.....	117
<i>Якимчук І. П.</i> Особистісна зрілість майбутніх психологів у контексті їхньої професійної підготовки.....	124
<i>Якимчук Б. А.</i> Конфліктологічна компетентність як складова професійної підготовки майбутнього психолога.....	130

Питання педагогіки

<i>Брецько І. І.</i> Творче мислення педагога, як основа професійного вдосконалення.....	136
<i>Васюкова Н. В., Лиман Р. М.</i> Етика і толерантність науково-педагогічного працівника як моральні принципи культури педагогічного спілкування.....	144
<i>Крайова О. В., Цибанюк Т. І.</i> Кооперативне навчання: особливості організації та підготовки занять.....	150
<i>Кривець Л. В.</i> Ціннісні аспекти формування ментальності військовослужбовців Збройних Сил України.....	155
<i>Лобанов А. А., Устинов С. С.</i> Пропозиції щодо впровадження стандартів НАТО в оформленні графічних оперативних (бойових) документів.....	161

Соціально - правові питання

<i>Деменко О. Ф.</i> Стан та перспективи розвитку зовнішньої політики України в умовах протидії російській агресії.....	170
---	-----

ДО ВІДОМА АВТОРІВ.....	177
-------------------------------	------------

*Костю С. Й., доцент кафедри психології
Мукачівського державного університету
Митрюк В. Ю.*

СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО ШЛЮБУ ТА СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

У статті висвітлюється питання про підготовку молоді до подружнього життя та напрями роботи психолога в цій сфері. Завдяки теоретичному аналізу проблеми, ми маємо можливість зрозуміти, що підготовка до сімейного життя - це складний цілісний процес, який включає в себе напрями роботи, які допомагають потенційному подружжю створити міцний союз.

Ключові слова: підготовка до сімейного життя, шлюб, подружжя, напрями роботи, готовність, зрілість, кохання.

В статье освещается вопрос о подготовке молодежи к семейной жизни и направления работы психолога в этой сфере. Благодаря теоретическому анализу проблемы, мы имеем возможность понять, что подготовка к семейной жизни - это сложный целостный процесс, который включает в себя направления работы, которые помогают потенциальному супружеству создать прочный союз.

Ключевые слова: подготовка к семейной жизни, брак, супруги, направления работы, готовность, зрелость, любовь.

Актуальність дослідження: Сучасна сім'я, будучи невід'ємним чинником розвитку й соціалізації будь-якої людини, у цей час перебуває в глибокій кризі. Сьогодні для неї характерні показники нестабільного суспільства: ціннісний вакуум, соціальна апатія, нігілізм і багато чого іншого. Крім того, росте число сімей, що не зуміли адаптуватися до умов перехідного періоду, спостерігається недостатня ефективність соціальних програм відносно сім'ї.

Ці й інші негативні явища порушують нормальне функціонування сім'ї й призводять до того, що в сучасному соціумі відбуваються складні процеси деградації сімейного способу життя: має місце зниження престижу сім'ї, відсутня потреба молодих сімей мати в шлюбі дітей; росте число розлучень, обумовлених у ряді випадків внутрішньосімейним насильством; збільшується частка людей, що свідомо вибрали самотність як прийнятний стиль життя.

Підготовка до сімейного життя - це складний цілісний процес, показником результативності якого є готовність молодих людей правильно будувати свої взаємини у подружньому житті. У зв'язку з тенденцією до різкого омолодження шлюбу актуальною стає підготовка до одруження молоді [2].

Аналіз останніх досліджень. Готовність до сімейного життя, як важливого виду діяльності, висвітлена в працях М.І. Алексєєвої, Т.В. Говорун, І.В. Гребеннікова, З.Г. Кісарчук, С.В. Ковальова,

В.А. Сисенка, М.Г. Стельмаховича, І.А. Трухіна, О.М. Шарган та інших.

Проблема підготовки молоді до сімейного життя, статевого та дошлюбного виховання знайшла своє відображення також у дослідженнях вітчизняних науковців. Ними вивчались такі аспекти даної проблеми: теоретичні основи статевого виховання (В.Є.Каган, В.М.Колбановський, Л.І.Слинько); статеве виховання в сім'ї (А.В.Говорун, Г.Ф.Дейнега, Д.В.Колесов); моральні аспекти підготовки школярів до сімейного життя (Л.Я.Верб, З.Г.Зайцева, Р.А.Лемехова, І.А.Трухін); індивідуальний підхід у підготовці майбутнього сім'янина (В.М.Бизова, М.Ф.Феоктистова).

Проблематика дослідження особливостей готовності молоді до подружнього життя набуває значного поширення і в психологічній науці.

Мета дослідження: є теоретичний аналіз та емпіричне дослідження специфіки роботи психолога з підготовки молоді до сімейного життя.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науково-методичній літературі виокремлюється поняття готовності особистості до шлюбу і сімейного життя, яке включає, зокрема, такі компоненти:

– фізична і фізіологічна зрілість майбутнього подружжя, коли чоловік стає здатний зачати, а жінка виносити й народити здорову дитину; при цьому існує реальна суперечність між юридично встановленим шлюбним віком, що свідчить передусім про фізичну зрілість майбутнього

подружжя, і їх соціальною зрілістю, яка найчастіше настає значно пізніше;

– соціальна готовність, яка означає, що майбутні шлюбні партнери є рівноправними членами суспільства, які спроможні виконувати соціальні ролі та обов'язки, усвідомлюють правову основу шлюбу, готові взяти на себе відповідальність одне за одного і за своїх дітей, здатні матеріально забезпечити сім'ю;

– етико-психологічна готовність, що передбачає сформованість адекватних шлюбно-сімейних стосунків, уявлень майбутнього подружжя про шлюб і сім'ю, подружні і батьківські обов'язки, розуміння співвідношення між любов'ю і шлюбом; уміння цінувати особисті якості партнера, об'єктивно оцінювати власні почуття і ставлення до обранця; спрямованість на іншу людину; розуміння основ формування психологічно здорової сім'ї, створення сприятливого соціально-психологічного клімату сім'ї і наявність відповідних умінь; при цьому для того, хто бере шлюб, важливо вміти спроектувати реальну модель майбутньої сім'ї, її уклад з урахуванням впливу способу життя батьківських родин, матеріально-економічних можливостей, шляхів реалізації спільних планів на майбутнє;

– сексуальна готовність, орієнтація на спільність сексуально-еротичних переживань з коханим партнером іншої статі, якому людина довіряє і на чю довіру здатна відповідати, з якою вона хоче й може поділяти відповідальність за спільну працю, продовження роду й відпочинок для того, щоб забезпечити можливості сприятливого розвитку дітей; при цьому важливе значення має наявність знань з анатомії і фізіології, культури статевого спілкування [4].

Психологічна готовність людини до шлюбу визначає подальші сімейні взаємини – їх успішність або ж конфліктність. Без зазначеного компонента готовності перехід від неформальних взаємин емоційного характеру (кохання) до формальних – регламентованих і обов'язкових стосунків між партнерами по шлюбу – пов'язаний зі значними труднощами [3].

Рівень готовності до подружнього життя визначає в подальшому стабільність і тривалість існування сім'ї. На жаль, результати соціологічного опитування свідчать про недостатній рівень соціально-

психологічної готовності сучасної молоді до створення сім'ї. Високий рівень розлучень свідчить про нестабільність і вразливість сім'ї. Зменшується кількість зареєстрованих шлюбів, спостерігається поширення консенсуальних шлюбів, відкладення шлюбів до “кращих часів”.

У молоді змінюється світогляд, а разом з ним і погляди на сім'ю та сімейне життя, послаблюються установки на вступ у шлюб в цілому. Зменшення частки приросту молодих подружніх пар призводить до зниження темпів молодшання шлюбно-сімейної структури населення та негативно впливає на демографічну ситуацію в Україні [1].

Програма психологічної роботи з розвитку психологічної готовності молоді до шлюбу має охоплювати просвітницьку діяльність, психоконсультативні бесіди, спеціально підібрані психологічні вправи, рольові ігри, спрямовані на розвиток емоційної, комунікативної та інших сфер з врахування індивідуальних та вікових особливостей [2].

Отже, можна виділити кілька напрямів психологічної роботи, що має на меті підвищення готовності молоді до сімейного життя.

1. Інформування. Функцією спеціаліста в даному випадку є надання молодим людям інформації про значущість здорового способу життя, особливостей функціонування сім'ї, виконувани нею завдання, характер внутрішньосімейних взаємин, феномен сімейних криз та їх подолання, особистісні риси що перешкоджають або сприяють створення гармонійної сім'ї.

Таке інформування можна проводити як у формі лекцій, так і семінарів; як з окремими людьми, так із парами, що планують одружитися, а також із молодіжними колективами (старші класи, студентські групи).

2. Індивідуальне психологічне консультування. Цей вид психологічної допомоги передбачає індивідуальну роботу, спрямовану на самопізнання, самоусвідомлення себе, як майбутнього сім'янина і розвиток необхідних властивостей та особистісних рис.

Крім того індивідуальне консультування буває дуже корисним у ситуаціях коли молоді люди переживають труднощі у взаєминах і міжособистісні

конфлікти з особами протилежної статі. Часто конфлікти маскують незадоволені несвідомі потреби, і функцією психолога в даному випадку є допомога в усвідомленні цих потреб та знаходженні інших, більш сприйнятих способів їх задоволення.

3. Консультування майбутньої шлюбної пари. Цей вид психологічної допомоги, застосовується для роботи з парою, що збирається одружитися. Під час цієї роботи рекомендовано використовувати різні діагностичні методики з метою пояснення почуттів партнерів одне до одного; визначення того, наскільки добре вони змогли пізнати одне одного і те, як вони оцінюють власну готовність до сімейного життя. Виявляючи за допомогою діагностичних методик, а також під час бесіди з майбутнім подружжям різні потенційно проблемні, «небезпечні» місця, психолог має можливість скерувати спільні зусилля партнерів на оптимізацію майбутньої взаємодії між ними [6].

Працюючи з майбутньою шлюбною парою, психолог також сприяє розвитку умінь і навичок поважливого ставлення до інших, розуміння потреб інших, уміння вирішувати конфліктні ситуації.

Важливим також є пояснення рольових уявлень майбутнього подружжя. Для цього

бесіду слід побудувати таким чином, щоб партнери на основі уявлень кожного з них про рольову взаємодію сім'ї прийняли спільне рішення про оптимальний розподіл виконання функцій з врахуванням індивідуальних потреб та інтересів кожного [5].

4. Групова робота (тренінг). Цей вид психологічної роботи доцільний, коли треба пояснити свої обмеження і можливості у створенні гармонійного шлюбу, сформувані навички спілкування та вирішення конфліктів, розвинути індивідуально-психологічні властивості, важливі для успішного шлюбу [5].

Результати дослідження. У дослідженні, мета якого полягала виявити специфіку підготовки молоді до шлюбу та сімейного життя, було протестовано 59 пар, таким чином загальна сума респондентів склала 118 осіб.

Перша методика «Опитувальник ПРЕ» (розуміння, емоційне тяжіння, авторитетність). Автором методики є А. М. Волкова. Опитувальник призначений для оцінки ступеня розуміння, емоційної привабливості і поваги партнерів у шлюбі.

Отримані результати методики «ПРЕ» (Повага, розуміння, емоційне тяжіння) представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати методики «ПРЕ (повага, розуміння, емоційне тяжіння)».

	Повага	Розуміння	Емоційне тяжіння
Середнє значення (M_x)	19,20	16,54	12,88

Слід виділити, що найвищі показники за шкалою «Повага», а найнижчі показники за шкалою «Емоційне тяжіння»

Як ми бачимо в таблиці 2.1 ($M_x = 19,20$) це свідчить, що найбільші показники належать шкалі «Повага». Це обумовлено тим, що майбутні подружжя поважають один одного, що є особливо важливою складовою для створення сім'ї. Повага - показник того, наскільки партнер приймається як особистість, наскільки суб'єкт розділяє його світогляд, інтереси, думки і приймає їх як еталон.

Середній показник отримала шкала «Розуміння» ($M_x = 16,54$) оцінка поданої шкали свідчить про наявність у суб'єкта картини особистості партнера,

суб'єктивного відчуття, знання його індивідуальних особливостей. Суб'єкт, що відзначає у себе високе розуміння людини, не відчуває труднощів в інтерпретації його поведінки, думок, почуттів і намірів і легко може враховувати їх при спілкуванні з ним.

Найнижчий показник отримала шкала «Емоційне тяжіння», що ми можемо простежити в таблиці 1 ($M_x = 12,88$) це є негативною тенденцією оскільки емоційне тяжіння є невід'ємною частиною сімейного благополуччя. Невисокі оцінки характеризують складності в спілкуванні у партнерів, відчуття в томи один від одного.

Для більш наочного представлення пропонуємо розглянути значення отримані в процесі дослідження у рисунку 1.

Питання психології

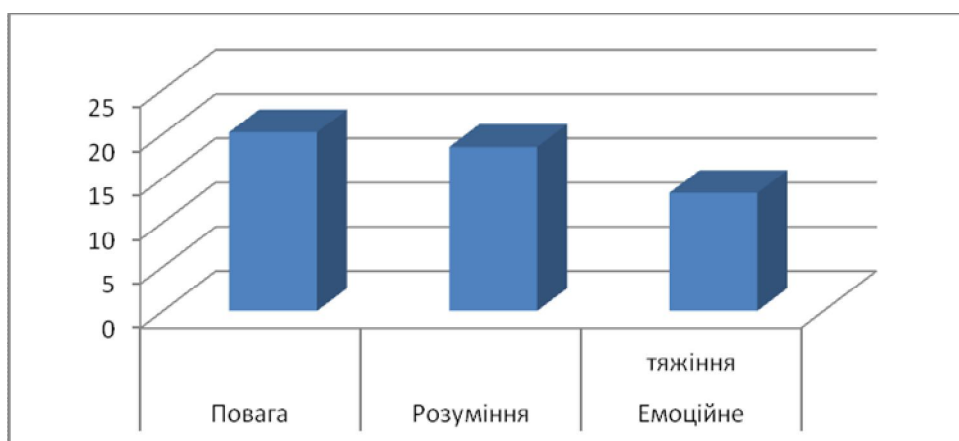

Рис.1 Результати методики ПРЕ (Повага, розуміння, емоційне тяжіння.)

Отже, за результатами даної методики, можна сказати, що в майбутніх шлюбних партнерів панує повага і розуміння, нажаль емоційне тяжіння є найменш вираженим, що може негативно вплинути на формування сім'ї.

Невисокі оцінки характеризують складності в спілкуванні у партнерів, відчуття втому один від одного. Тому досить важливим, є формування емоційності в майбутніх парах. В зв'язку з цим важливо звертатись до психолога, щодо надання певної допомоги для підтримки емоційності та підготовки до шлюбу, оскільки емоційне тяжіння у партнерів у сімейному житті

проявляється у вигляді співпереживань іншому членові родини та співчуття йому. Тож зрозуміло, що завдяки емоційному тяжінню сім'я перетворюється на справжній дім теплий і затишний, єдине на землі місце, де всі ми шукаємо заспокоєння пораненої душі та натхнення для майбутніх справ. Завдяки розвиненій емпатії стає можливим таке глибоке емоційне розуміння один одного, без якого не буде існувати гармонійна і щаслива сім'я.

Аналізуючи результати методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» було отримано такі показники.

Таблиця 2

Результати методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості».

	Відпочинок	Матеріальність	Прекрасне	Милосердя	Любов	Пізнання	Статус	Признання	Активність	Спілкування	Здоров'я
Середнє значення (M_x)	3,96	2,57	2,44	2,93	4,44	2,57	2,81	3,28	2,88	3,74	3,54

За результатами методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» було отримано такі результати. Найвищий показник отримала шкала «Любов» ($M_x = 4,44$), а найнижчий

показник належить шкалі «Прекрасне» ($M_x = 2,44$).

Для більш наочного представлення пропонуємо розглянути значення отримані в процесі дослідження у рисунку 2.

Питання психології

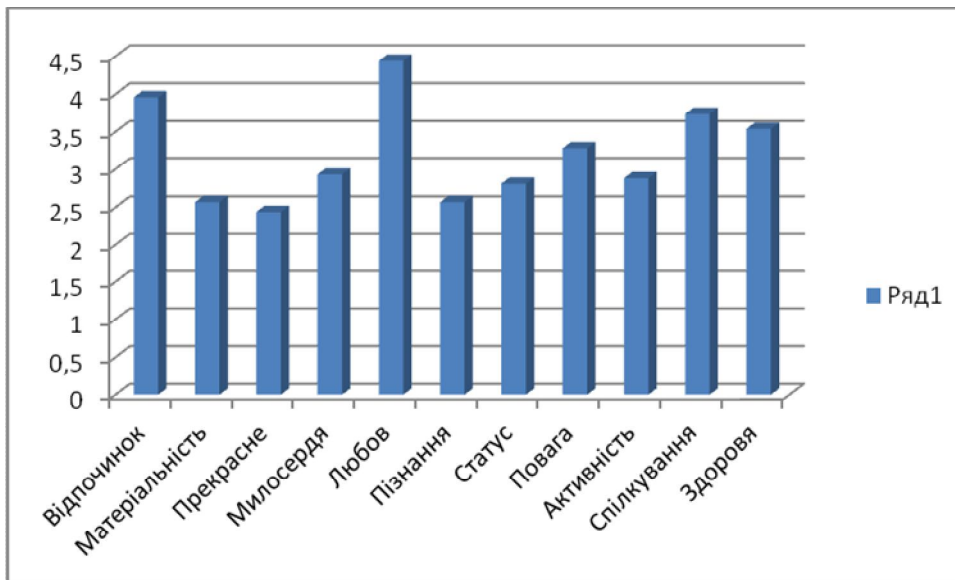

Рис. 2. Результати методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості».

За результатами опитувальника Альошиної, ми отримали такі дані, які дають можливість зробити підсумки.

Таблиця 3.

Результати методики «Вимірювання установок в подружній парі».

	Відношення до людей	Альтернатива	Відношення до дітей	Автономність	Розлучення	Кохання	Сексуальна сфера	Заборона	Пристрій	Гроші
Середнє значення (M_x)	11,51	10,99	10,57	10,52	10,33	10,57	11,83	10,42	10,26	10,01

За допомогою методики «Вимірювання установок в подружній парі» ми виявили, що люди, які планують вступити до шлюбу, мають високі показники за шкалою «Сексуальна сфера» ($M_x = 11,83$) і найнижчі показники за шкалою «Гроші» ($M_x = 10,01$). Дана тенденція є позитивною, оскільки випробувані не вважають матеріальний стан найважливішим у сім'ї та виносять на перший план власні інтимні стосунки.

Наступною є шкала «Відношення до людей» ($M_x = 11,51$), що дає можливість говорити про те, що досліджувані мають поважливе ставлення до інших.

Шкала Альтернатива має такі показники ($M_x = 10,99$). Виходячи з результату цієї шкали, можна говорити про те, що яскраво виражена орієнтація респондентів на борг, порівняно з задоволенням. Тобто, молоді пари шукають альтернативу і це є позитивним фактором, який допоможе їм в майбутньому легко справлятися з конфліктними ситуаціями.

Також високий показник отримала шкала «Кохання» ($M_x = 10,57$). Цей показник дає можливість зрозуміти, що в закоханих панує таке почуття як кохання, та бажання отримувати це почуття взаєм.

Шкала «Відношення до дітей» ($M_x = 10,57$). Результати цієї шкали є достатньо високими, що говорить нам про те, що значення дітей у випробуваних відіграє дуже важливу роль.

«Автономність» ($M_x = 10,52$) виражена у респондентів орієнтація на спільну діяльність подружжя в усіх сферах сімейного життя. Автономність, самостійність у прийнятті рішень – ще одна властивість особистості готової до подружнього життя. Людина здатна вирішувати міжособистісні конфлікти без активного втручання інших, більш авторитетних для неї людей. Вона несе відповідальність за себе і а свою сім'ю. Це є особливо важливим, для створення сім'ї, як єдиного цілого.

Питання психології

Шкала «Заборона сексу» ($M_x = 10,42$), говорить нам про те, що для випробуваних пар інтимні теми не заборонені і вони легко можуть говорити про це.

Шкала «Відношення до розлучення» ($M_x = 10,33$). Це свідчить про те, що респонденти лояльно відносяться до розлучення. А також про те, що для них розлучення не має важливого значення і їм досить легко говорити на цю тему.

«Пристрій» ($M_x = 10,26$). З цього можна зробити висновки, що в досліджуваних

традиційні уявлення про сім'ю, та роль жінки в ній.

Шкала «Гроші» ($M_x = 10,01$) отримала найменші показники. Ця шкала говорить нам про те, що випробувані досить бережно відносяться до грошей, але це не головне для них.

Для більш наочного представлення пропонуємо розглянути значення отримані в процесі дослідження у рисунку 3.

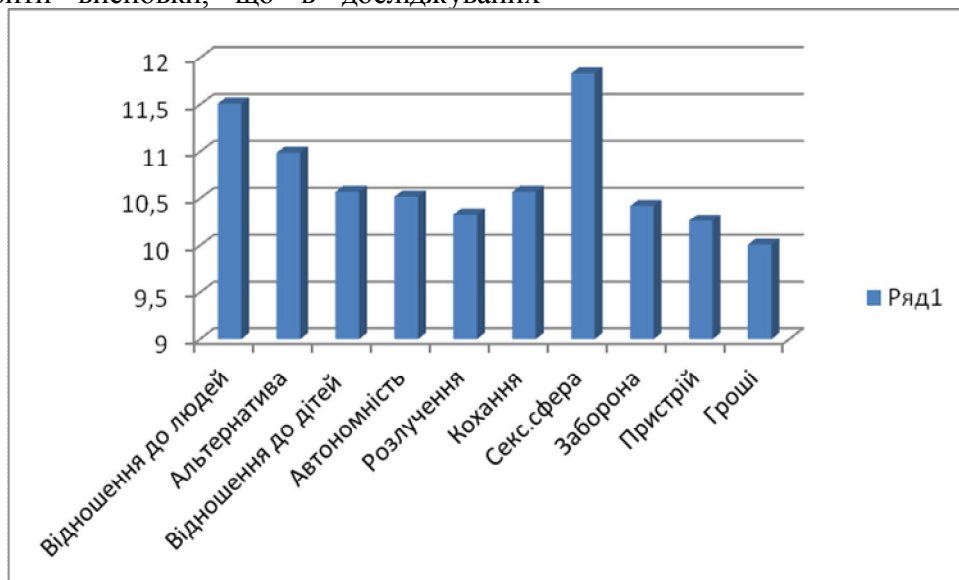

Рис. 3. Результати методики «Вимірювання установок в подружній парі».

Опитувальник «Шкала любові і симпатії» дає нам змогу виявити, що переважає в досліджуваних любов чи симпатія.

Таблиця 4.

Результати методики «Шкала любові і симпатії»

	Любов	Симпатія
Середнє значення (M_x)	17,43	20,17

Найвищий показник має шкала «Симпатія» ($M_x = 20,17$), що є свідченням того, що в молодих пар переважає симпатія. Дана шкала визначає ступінь поваги, ступінь захоплення і ступінь сприйманого подібності об'єкта оцінки з респондентом. Тобто ми можемо говорити, що наші пари оцінюють в партнерові насамперед якісь зовнішні якості.

Шкала «Любов» ($M_x = 17,43$) отримала трохи нижчі показники, але все ж таки можна говорити, що молоді пари досить високо оцінюють любов, як почуття, яке

повинно бути в шлюбі. Адже любов це головний мотив вступу в шлюб для пар, які планують створити сім'ю. Тому дуже важливим є оберігати і цінувати те почуття, заради якого люди віршують бути разом.

Важливим є те, що дані показники за двома шкалами мають досить високі результати, що дає змогу говорити, про те, що для наших досліджуваних важливо кохати і бути коханими.

Для більш наочного представлення пропонуємо розглянути значення отримані в процесі дослідження у рисунку 4.

Питання психології

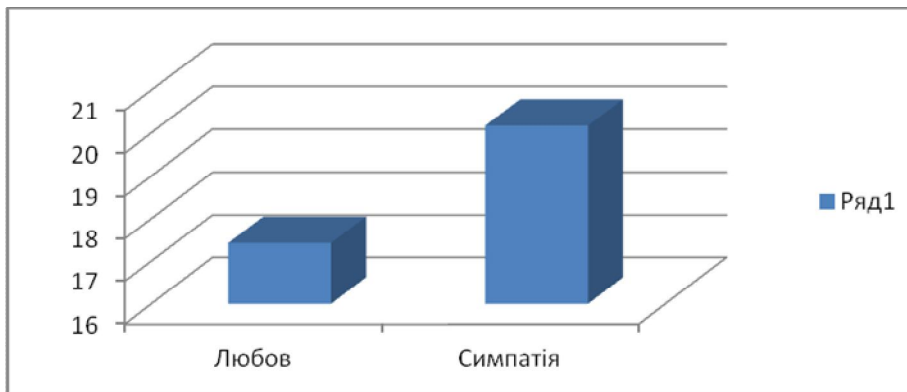

Рис. 4. Результати опитувальник «Шкала любові і симпатії»

Останньою ми використали «Методику незакінчених речень» Сакса-Сіднея, яка дала нам такі результати.

Таблиця 5

Результати методики «Методика незакінчених речень».

	Мати	Батько	Родина	Жінки (чоловіки)	Статеве життя	Товариші	Вищесадовці	Підлегли	Товариші по роботі	Страхи	Провини	Ставлення до себе	Минуле	Майбутнє	Цілі	Ставлення до хвороби
Середнє значення (M_x)	0,59	0,58	0,45	0,54	0,61	0,5	0,60	0,45	0,55	0,73	0,61	0,31	0,67	0,51	0,47	0,71

Найвищою стала шкала «Страхи» ($M_x = 0,73$), що дає можливість нам говорити про, те що досліджувані самі бачать шляхи боротьби з власними страхами і їм не потрібна допомога інших, а найнижчих показників набула шкала «Ставлення до себе» ($M_x = 0,31$), тобто це говорить нам про хороше ставлення до себе, про те, що досліджувані мають позитивне ставлення до власної особи.

Наступною стала шкала «Ставлення до хвороби» ($M_x = 0,71$), даний показник свідчить про те, що випробувані пари тверезо оцінюють власний стан без перебільшення але і без недооцінки важкості хвороби. Прагнення у всіх активно сприяти процесу лікування. Небажання обтяжувати інших труднощами догляду за собою.

Шкала «Ставлення до минулого» ($M_x = 0,67$), є свідченням того, що майбутнє подружжя реалістично відноситься до минулого, не бажає щось змінювати чи повертати. Саме це є великим плюсом у подружньому житті, адже люди повинні

жити сьогоденням а не минулим чи майбутнім.

Шкали «Провини» і «Статеве життя» ($M_x = 0,61$), дають можливість говорити про те, що у випробуваних не виникають конфлікти пов'язані з цими темами.

Шкала «Ставлення до вище посадових осіб» ($M_x = 0,60$), говорить нам про те, що у випробуваних нормальне ставлення до вище посадових осіб.

Шкала «Відношення до матері» ($M_x = 0,59$) дає можливість зрозуміти, що досліджуванні добре відносяться до матері, що однозначно позитивно вплине на майбутнє подружжя.

Шкала «Відношення до батька» ($M_x = 0,58$) даний результат є майже аналогічним до попереднього, що є позитивним показником.

Шкала «Ставлення до товаришів по роботі» ($M_x = 0,55$) показує нам також дуже хороші результати, що говорить нам про позитивне ставлення до колег.

Шкала «Цілі» ($M_x = 0,47$) з цього можемо зробити такий підсумок, що

Питання психології

випробувані ставлять перед собою цілі та ідуть до них.

«Відношення до родини» ($M_x = 0,45$).
Ця шкала показує нам хороше ставлення до

родини, що є позитивним показником для їхнього майбутнього.

Для більш наочного представлення пропонуємо розглянути значення отримані в процесі дослідження у рисунку 5.

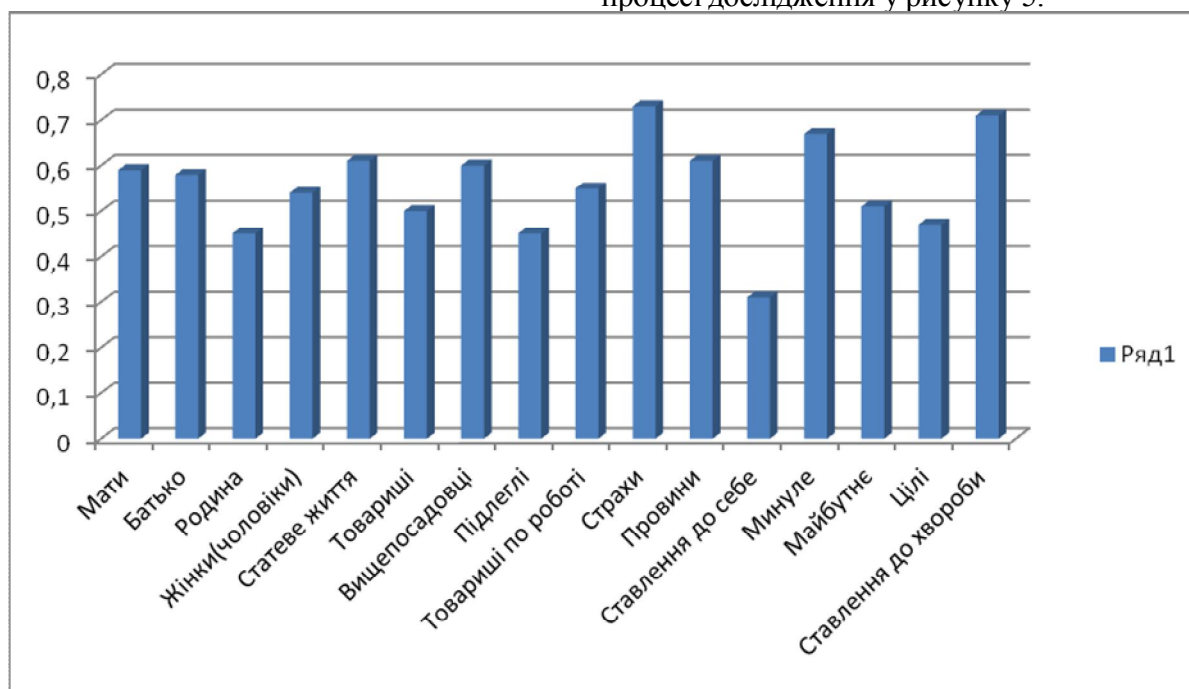

Рис. 5. Результати методики «Методика незакінчених речень».

Наступним етапом роботи було здійснення кореляційного аналізу, метою якого було виявлення зв'язку між ціннісними орієнтаціями молоді та

установками. Після проведення кореляційного аналізу за Спірменом, ми виявили що взаємно корелюють наступні шкали (таблиця 6).

Таблиця 6

Результати кореляційного аналізу.

Шкала 1	Шкала 2	R-Спірмена
Розуміння	Повага	0,493
Любов	Емоційне тяжіння	0,485
Симпатія	Гроші	-0,442
Альтернатива	Відношення до людей	0,439
Провини	Сексуальна сфера	-0,420
Майбутнє	Страхи	0,412
Мати	Діти	0,393
Родина	Автономність	0,387
Любов	Розлучення	0,375
Симпатія	Пристрій	-0,360
Емоційне тяжіння	Розуміння	0,347
Милосердя	Прекрасне	0,343
Ставлення до себе	Розуміння	0,341
Гроші	Здоров'я	-0,324
Симпатія	Відношення до людей	-0,322
Пристрій	Розлучення	0,316
Провини	Розуміння	0,308
Розлучення	Відпочинок	0,301
Страхи	Альтернатива	-0,293

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже за допомогою використаних методик та проведеного

кореляційного аналізу можна зробити такі висновки:

За результатами методики ПРЕ (Повага, розуміння, емоційне тяжіння), можна сказати, що в майбутніх шлюбних партнерів панує повага і розуміння, нажалі емоційне тяжіння є найменш вираженим, що може негативно вплинути на формування сім'ї.

За результатами методики «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» ми можемо зробити висновки про переважання у випробуваних пар, моральних переконань, інтелектуальної і духовної спільності над матеріальними благами. Дана особливість зумовлена особистісною зрілістю партнерів, свідомого ставлення до подружніх стосунків.

Слід зазначити що отримані показники також говорять про міцність таких шлюбів, яка не залежить від господарсько-економічних відносин. Проте недоліком таких сімейних пар може бути не врахування економічної сторони життя, що може призвести до розчарування у шлюбі, через недостатню матеріальну забезпеченість.

Ця сфера в сім'ї є мабуть найбагатшою на конфлікти, суперечки та проблеми тут доречними будуть рядки з вірша В. Маяковського «Човен кохання розбився об побут». Воно і зрозуміло, ажде однією сім'єю стали різні люди, з різних сімей, які засвоїли в батьківських сім'ях, абсолютно різні еталони виконання цієї функції, які мають різні уявлення про те, що стосується домогосподарування.

Саме тому, ми можемо зробити такі підсумки, що досліджуванні досить високо оцінюють любов, а отже вона виступає, як найважливіший чинник, для вступу в шлюб, та формування сім'ї, як єдиного цілого. Дуже важливим є те, що вони значну перевагу надають духовній близькості, ажде це саме та цінність, яка має бути присутня в кожній родині.

За результатами методики Альошиної, ми можемо зробити висновки, що в партнерів хороше ставлення до людей, дітей і кохання, що зробить їхній шлюб гармонійним і цілісним. Також можна

сказати, що в майбутніх сімей хороші уявлення про сім'ю та те, що в них добре розставлені пріоритети за допомогою чого їхній шлюб буде вдалим. Ще можемо виділити, що для випробуваних матеріальність не відіграє значної ролі, що може зміцнити їхній союз. Сексуальна сфера для потенційного подружжя має особливе значення, що має позитивно відзначитись на репродуктивній функції сім'ї.

За результатами методики «Шкала любові і симпатії», можна зробити такий підсумок, що в парах високо виражена симпатія, але менш важливим є почуття любові, що говорить нам про те, що для досліджуваних любов відіграє лише другорядну роль. Саме це може негативно проявлятися в майбутньому наших пар.

За допомогою методики «Методика незакінчених речень» ми виявили, що у випробуваних пар досить хороші показники по всіх шкалах, з цього ми можемо зробити такий підсумок, що майбутній шлюб буде досить вдалим, ажде молоді люди добре ставляться перш за все до себе, батьків та родини, також поважають колег по роботі, мають власні цілі, не зациклюються на минулому, та думають про майбутнє. Також можна відзначити те, що пари досить правильно відносяться до хвороби, що думаю має позитивно впливати на їх життя.

Отже, можна відзначити, що за допомогою емпіричного дослідження нами було виявлено що більшість респондентів є готовими вступити в шлюб, оскільки за результатами дослідження ми можемо говорити про психологічну зрілість наших досліджуваних, ажде в них присутні головні якості майбутніх сім'янинів це любов і розуміння, які в майбутньому допоможуть створити міцну та щасливу сім'ю.

Перспективу подальшого дослідження ми вбачаємо в розробці тренінгів, та визначенні основних напрямів консультування майбутніх пар щодо вступу в шлюб.

Список використаних джерел

1. Буленко Т. В. Особливості формування психологічної готовності до сімейного життя у студентської молоді / Т.В. Буленко. - : Автореф. дис.канд. психол. наук: 19.00.07 / Ін-т психології АПН України. – К., 1995. – 25с.
2. Глазунов С. В. Сучасні чинники вибору шлюбної пари і деякі питання стабілізації подружніх стосунків / С. В. Глазунов // Вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту: Соціологія. Філософія. Політологія. – Д., 2002. – С. 123-128.

Питання психології

3. Голод С.И. Кризис любви / С.И. Голод // Час пик. – 1992. – № 1-4. – С. 315.
4. Денисенко А.О. Психологічна готовність старших підлітків та юнацтва до подружніх взаємовідносин / А. О. Денисенко - : Автореф. дис. канд. психол. наук. – О., 2003. – 18с.
5. Захарченко В.Г. Соціально – психологічні особливості готовності молоді до подружнього життя / В.Г. Захарченко // Український соціум. – 2004.128с.
6. Кісарчук З.Г. Психологічна допомога сім'ї. // З. Г. Кісарчук., О.І. Єрусевич. – К.: Главник, 2006. – 128 с.

References

1. Bulenko T. V. Osoblyvosti formuvannya psykholohichnoi hotovnosti do simeinoho zhyttia u studentskoi molodi / T.V. Bulenko. - : Avtoref. dys.kand. psykhol. nauk: 19.00.07 / In-t psykholohii APN Ukrainy. – K., 1995. – 25s.
2. Hlazunov S. V. Suchasni chynnyky vyboru shliubnoi pary i deiaki pytannia stabilizatsii podruznykh stosunkiv / S. V. Hlazunov // Visn. Dnipropetr. derzh. un-tu: Sotsiologhiia. Filosofiia.Politologhiia. – D., 2002. – S. 123-128.
3. Holod S.Y. Kryzys liubvy / S.Y. Holod // Chas pyk. – 1992. – № 1-4. – S. 315.
4. Denysenko A.O. Psykholohichna hotovnist starshykh pidlitkiv ta yunatstva do podruznykh vzaiemovidnosyn / A. O. Denysenko - : Avtoref. dys. kand. psykhol. nauk. – O., 2003. – 18s.
5. Zakharchenko V.H. Sotsialno – psykholohichni osoblyvosti hotovnosti molodi do podruzhnogo zhyttia / V.H. Zakharchenko // Ukrainyski sotsium. – 2004.128s.
6. Kisarchuk Z.H. Psykholohichna dopomoha simi. // Z. H. Kisarchuk., O.I. Yerusevych. – K.: Hlavnyk, 2006. – 128 s.

SUMMARY

*Kostiy S. Y., associate professor
Mityuk V. Yu*

SPECIFICATION OF YOUNGSTERS PREPARATION FOR MARRIAGE AND FAMILY LIFE

Purpose. *The purpose of the article is to give a theoretical analysis and empirical study of the specificity of a psychologist work in family life according to topicality and insufficient development of this problem.*

Methods. *Methods of research used in the study are «Scale of love and sympathy», «Method of unfinished sentences», «Diagnostics of the real structure of person values orientations», the technique of the PRE (Respect, understanding, emotional attraction) by AM Volkova.*

Results. *In the study, the purpose of which was to identify the specifics of youth preparation for marriage and family life, 59 pairs have been tested, and thus the total number of respondents was 118. With the help of empirical research we have found that most respondents were ready to marry. As the results of the study, we can talk about the psychological maturity of our subjects, because they contain the main qualities of future family people such as love and understanding, which in the future will help to create a solid and happy family.*

Originality. *The scientific novelty of the research is based on the theoretical substantiation of the directions of young people's preparation for the creation a family and the study of value orientations, as one of the factors influencing the preparation of youth for marriage.*

The prospect of further research, we see in the development of training and the definition of the main areas of counselling future couples to marry.

Conclusion. *The practical value of the results of the study is that the data on the readiness of youth to marriage can be used to organize the work of services and family planning centres and young family psychological assistance.*

Key words: *preparation for family life, marriage, spouses, directions of work, readiness, maturity, love.*